Ierom. Antim Motorga
Pr. Dr. Ștefan Zară

Viețile Sfinților Cuvioși Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu

Începuturile vieții sihăstrești în munții Coziei

Despre monahismul românesc, în formă sihăstrească sau chinovială, știm că, în secolele XVII-XVIII, influențat de curentul isihast, trăia cu o mare intensitate spiritualitatea ortodoxă, caracterizată printr-o aspră asceză și prin practicarea rugăciunii lui Iisus. Din experiența Sfinților Părinți, predanisită prin literatura patericală și viețile sfinților, știm cât de minunat este darul pustniciei, însă doar cei încercați duhovnicește își pot asuma această cale. Pustnicii s-au ostenit în toată vremea și în tot ceasul spre tăierea voii, lucrând la deplina ascultare, dăruindu-se cu totul lui Dumnezeu. S-au nevoit în postiri aspre și îndelungate, ascultarea față de duhovnic (chiar dacă erau retrași din obște, țineau legătura de cele mai multe ori cu un stareț de care făceau ascultare deplină) și rugăciuni cu lacrimi întărite de lucrarea tăcerii.

În munții Coziei exista o veche tradiție sihăstrească ce l-a făcut pe Domnitorul Radu, tatăl lui Mircea cel Mare, să zidească Mănăstirea Cozia Veche, pe la începutul secolului al XIV-lea. Spre sfârșitul aceluiași secol, Mircea cel Mare construiește Mănăstirea Cozia, punându-l stareț pe Gavriil, un ucenic al Sfântului Nicodim de la Tismana.

Cu siguranță că aceste zidiri de mănăstiri au avut ca necesitate prioritară înlesnirea participării pustnicilor, care sihăstreau de mult prin munții Coziei, la Sfânta Liturghie în duminici și sărbători pentru a se împărtăși cu Dumnezeiești Taine. Din scrierile ascetice aflăm că locul avea o importanță capitală pentru cei ce se hotărau spre pustnicie, urmărindu-se îndeosebi locuri în care au pustnicit și alții, învăluite duhovnicește de prezența pustnicilor de dinainte, dar și locuri pustii stăpânite de duhuri necurate, rămânând ca pustnicii sălășluiți acolo, prin răbdare și rugăciune să izgonească cetele demonilor. În acest sens, este relevantă o apoftegmă din Pateric, a avvei Ioan, egumenul Raithului: „Să nu spurcăm fiilor locul acesta, pe care părinții noștri l-au curățit de draci”.

Spiritualitatea isihastă, fără doar și poate, s-a întărit în țara noastră prin venirea Sfântului Nicodim de la Tismana în Țara Românească, dar mai apoi și prin strânsele legături pe care le-a avut Țara Românească cu Sfântul Munte, de pildă cu Mănăstirea Cutlumuș, de unde a venit și protosul acestei mănăstiri, Hariton, care a devenit al doilea mitropolit al Țării Românești (1372-1380), imediat după un ierarh de neam grec, Mitropolitul Iachint (1359-1372), fost și ultimul mitropolit de Vicina. Cel care l-a chemat în Țara Românească pe Sfântul Cuvios Nicodim de la Tismana se pare că a fost însuși Sfântul Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești, cu scopul de a organiza câteva lavre mănăstirești după modelul atonit. Cutlumușul are pentru noi o deosebită importanță pentru că de această mănăstire se leagă primele contacte ale românilor cu Sfântul Munte Athos, contacte dovedite documentar, căci sigur acestea erau mult mai vechi.

Viața pustnicească s-a dezvoltat în jurul Mănăstirii Cozia, în special în secolul al XVI-lea sub domnia Sfântului Voievod Neagoe Basarab, astfel încât în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, episcopul Varlaam al Râmnicului, viitor mitropolit al Țării Românești, a și zidit biserica Mănăstirii Turnu.

Viața Sfântului Cuvios Daniil Pustnicul

Acest plăcut al lui Dumnezeu a trăit și s-a nevoit la începutul secolului al XVII-lea, alegând să urmeze lui Hristos pe calea monahală în Mănăstirea Cozia, acolo unde se păstrau rânduieli călugărești bune, cu specific atonit, pentru viața cea chinovicească. Întărindu-se bine în obște, împlinea toate ascultările care i se dădeau, cu multe osteneli, slujind cu sârguință la toate treburile mânăstirii, încât a dobândit virtuțile cele alese ca tăierea voii, supunerea față de cei mai mari, smerenia și dragostea, depărtându-se cu totul de clevetire, de judecarea aproapelui, de osândirea celor slabi și de defăimarea lor, căci și spunea cum clevetirea și osândirea prefac dulceața Liturghiei în amărăciune și de aceea sunt cele mai grele păcate, atât împotriva aproapelui cât și asupra sufletului nostru. Deși era cinstit în rândul obștii, el fugea de mândrie, acoperindu-și cu înțelepciune faptele sale cele bune. Dar a fost ales spre a fi duhovnic și povățuitor al întregii obști, încât nu mai avea deloc timp pentru sine, căutând să-i primească pe frați oricând spre a le da sfaturile cele folositoare. Din cuvintele cele insuflate de Dumnezeu, învăța pe toți cunoștința cea luminoasă a tainelor sfintei credințe și, adâncindu-se și el cu mintea în aceste taine, se aprindea din ele cu dor a sluji neîncetat lui Dumnezeu în aleasa liniște. Participa cu atenție la slujbele de obște în biserică, însă văzând că mulțimea credincioșilor

alerga la mănăstire ca la un liman, puțin era de a nu se clătina cu sufletul din liniștea sa cea mult dorită. În momentele libere se închidea în chilia sa plângând și tânguindu-se nemângâiat ziua și noaptea, căci dorea mai cu osârdie a sluji Preadulcelui Iisus și Preacuratei Maicii Sale, vrând a petrece necontenit în rugăciuni și în gândirea la Dumnezeu. Socotea chiar că le poate fi mai de folos mulțimilor cu rugăciunea neîncetată pentru ei și, pentru aceasta, râvnea mai mult spre a fi cu Dumnezeu după cum cugeta și Sfântul Arsenie cel Mare, zicând: „Dumnezeu știe că vă iubesc pe voi; dar nu pot să fiu și cu oamenii și cu Dumnezeu". De aceea, urmând acelui îndemn, socotea viața și petrecerea sa din mănăstire a fi deșartă, pentru că n-a ajuns desăvârșit la împlinirea cuvintelor Evangheliei, căci în ea, spune Hristos, a nu ne îngriji de mâncare, de băutură, de îmbrăcăminte, de rude, de prieteni sau de ucenici, nici de cele de mâine și nici măcar de noi înșine, de vreme ce oamenii sunt mai de preț decât păsările și iarba din țarină. Și dacă Dumnezeu, Purtătorul de grijă al tuturor, hrănește păsările și țarina o îmbracă cu iarbă, cu atât mai vârtos pe oamenii care slujesc Lui, este Puternic a-i hrăni și a-i îmbrăca, numai de ar căuta întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și apoi toate acelea se vor adăuga lor. Din care cauză avea în minte să iasă din mănăstire la loc osebit și liniștit, fugind de gâlcevi și zgomot; să se ducă într-un loc pustiu ca acolo să poată fi cu înlesnire împlinitor al cuvintelor Evangheliei. Și așa a ieșit din mănăstire cu binecuvântarea starețului său și a trecut peste Olt, oprindu-se sub Muntele Cozia. Cunoscând dinainte locurile acelea, și-a gândit unul ca să-și poată săpa o peșteră. Și stânca aleasă vădește faptul că era cunoscător în cele ale pustiei, că pe atunci nimeni nu se ducea la această nevoință aiurea, fără să cerceteze locurile sau să fie știutor despre cum va trăi acolo. Peștera ce și-a făcut-o Sfântul Cuvios Daniil este bine așezată, cu vedere spre soarele cel de amiază, atunci când căldura lui este mai cu tărie, spre a usca umezeala scoasă de stâncile mai nisipoase din locurile acelea, făcându-i și o ferestruică pentru o mai grabnică zvântare, îndreptată cu gura sa către adierea făcută dinspre Olt. De altfel știa și de pădurile de la poalele masivului, cu felurimea lor de arbuști, bogate în roade, și desigur că dintr-însele își făcea puțina hrană, căci din ele toți pustnicii de atunci luau mure, fragi, semințe de fag, coajă de mesteacăn, cireșe sălbatice, muguri de brad, felurite rădăcini ale arbuștilor tineri, urzici, bureți, și tot soiul de plante tămăduitoare pe care le lăsau cîte o noapte în apă și a doua zi gustau puțin din ea spre a-și potoli durerile cele dinlăuntru, aduse de înfometarea cea peste măsura firii. Fiind întreg înțelept, nu putea să-și împlinească fără de rânduială viața cea pustnicească și este învederat că știa de ispitele peste măsură ale ei, cunoscând petrecerea cea mai presus de firea omenească a sfinților părinți, care urmau în trup vieții îngerești și de la ele se aprindea cu mai multă dragoste pentru Hristos. Și numai așa putea să rabde nemăsurata asprime a iernilor, zăduful secetoaselor veri, foametea care umblă necontenit a lovi și a răni pântecele și care pe oricine îl fac a se deznădăjdui de viața sa. Însă pentru Sfântul Daniil, răbdarea îi era legea de căpătâi, după cum dumnezeiești Părinți spun, că orice ar avea sihastrul a pătimi, să pătimească, însă din locul său să nu iasă, ci cu osârdie să ceară mila lui Dumnezeu și de multe mângâieri nespuse și minunate se va învrednici. Căci cununa nu este a celor ce încep nevoințele, ci a celor ce le încheie pe ele și în acestea își dau sufletul. Dar mai presus de acestea, Sfântul Cuvios Daniil, cu viața cea

pustnicească surpa și izgonea taberele cele nevăzute ale duhurilor celor rele, și se folosea de rugăciunea cea neîncetată ca de o sabie ascuțită. Că nu puține erau supărările pe care i le aducea vrăjmașul, cum tot pustnicul știe, că mai întâi prin zgomote înfricoșează, prin pocnituri și trăsnituri, apoi prin voci de oameni sau de fiare sălbatice, prin arătări de lumină sau chip de înger luminos, prin care înșală cu ușurință pe cel necercat. Dar toate aceste măiestrii ale vrăjmașului, pustnicul Daniil le-a trecut, iar pe cel viclean l-a vădit și l-a biruit. În ce fel era răbdarea lui în pătimirea cea rea și în ce chip era cu dânsul mila lui Dumnezeu se vede din statornicia lui în acea peșteră. Că douăzeci de ani a petrecut acolo în astfel de pătimiri și grele nevoințe. S-a făcut iscusit în războiul cel duhovnicesc și aprins fiind cu lumina înțelepciunii celei înalte, Dumnezeu l-a pus în sfeșnic, ca și pe alții să-i povățuiască. Pentru aceasta, mulți părinți veneau la dânsul ca să-l întrebe despre ispitele și gândurile pe care le întâmpinau și se foloseau de iscusința lui și de subțirimea vederii sale, căci deosebea repede ce căutări erau din partea înșelării și care erau adevărate, le spunea de ce duhuri necurate sunt luptați mai mult și le arăta cu ce nevoințe să lupte împotriva acestora. Și așa a devenit părinte al sihaștrilor și al călugărilor.

Aici, în deplina liniște, putea să înalțe curate rugăciuni către Milostivul Dumnezeu atât pentru sine cât mai ales pentru popor, pentru pacea în familiile lor, pentru bunăstarea lor, pentru ușurarea greutăților lor, pentru bătrâni și tineri, bărbați și femei, robi și liberi, conducători și supuși, și, în scurt, pentru toți și pentru toate. Încă se ruga și pentru ca văzduhul să aibă deplină liniște și pentru ca pământul să dea bună aducere de roade. Deci s-a făcut ca unul dintre sfinți, încă fiind cu petrecerea în viața aceasta și dobândise în sine roadele Duhului cele adevărate, care sunt: „dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția...” (Galateni 5, 22-23). Alături de el a dorit a petrece și ucenicul său, Cuviosul Misail, și ca un părinte al acestuia, l-a primit și l-a povățuit la tot lucrul bun, având-l nu numai ca pe un ucenic, ci ca pe un împreună nevoitor. Și că acesta i-a urmat întru toate povățuitorului său, vom arăta mai jos, în viața lui scrisă osebit. Dar câte nu ar mai fi de spus despre acest minunat cuvios și pustnic Daniil, că se făcuse strălucit cu viața și trăia în peștera de sub stâncă precum arde o candelă sub icoană, luminând-o. Însă faptele sale ajung spre lauda lui și spre folosul nostru, iar acum să spunem despre plecarea sa dintre noi în ale cerurilor lăcașuri. Că fiind ucenicul și împreună nevoitorul său cu el, până la oarecare bătrânețe a părintelui, îl sprijinea și îl ajuta, mângâindu-l cu puțin în neputințele sale, văzându-l mereu luminat și senin la suflet. Nu se temea nicidecum de despărțirea de viață, nici nu a pătimit vreo schimbare pentru așteptarea morții sale, ci a vorbit cu minte înaltă despre petrecerea monahicească, până la cea mai de pe urmă

suflare. Atunci s-a văzut pe deplin dumnezeiescul dor, pe care îl ascundea în adâncurile sufletului său, către Hristos Dumnezeu și către Preacurata Sa Maică, și câtă dorință avusese să se dezlege de legăturile trupului, ca să ajungă mai iute să se unească cu El. Prin sfârșitul plăcut al vieții sale pământești începea viața cea adevărată. Trupul său bineînmiresmat se odihnea cu somnul morții, așteptându-și deșteptarea la trâmbița cea de apoi. Ochii și i-a închis singur cu bună cuviință, precum se închid în somnul cel firesc. Asemenea s-au închis și buzele cu potrivire și mâinile și le-a întins pe piept, după rânduiala care se obișnuiește la cei adormiți. Toată așezarea trupului s-a făcut cu bun chip de la sine și nu avea trebuință de cineva ca să-l așeze sau să-l miște. Și cu obrajii udați de senine lacrimi, dintr-acelea din care izvorăște bucurie, Cuviosul Misail stătea nemișcat, neștiind ce să facă. Nu îndrăznea să-l mai deranjeze pe cel adormit și de ar fi vrut nici nu avea cu ce, datorită liniștitului său somn cu care adormise pentru totdeauna. S-a înzdrăvenit puțin, pentru a-i anunța pe ceilalți părinți. Îndată peste lavra Coziei s-au așternut doi nori: unul mai negru, ce avea să plouă picături de întristare peste monahii care-și pierdeau sfântul lor povățuitor, și altul mai deschis și mai iernatic, căci avea să fulguie peste aceeași monahi nădejdi bune, întrucât câștigau puternic mijlocitor la Dumnezeu pentru nevoile lor. În următoarele momente veneau spre peștera Sfântului Daniil cete de călugări, cete de credincioși, cete de sfinți, cete de îngeri, cu toții lăudând nevoințele și faptele sale cele bune și mai ales strălucita încununare cea de la Dumnezeu. Nu mai era nevoie să i se pregătească cele de îngropare, însă să zicem mai cu îndrăzneală că nici n-a fost îngropare. Că cea a prohodirii slujbă i-a fost făcută tot în peșteră, și cu nimic nu l-au deranjat pe strălucitul Daniil, hotărând să-i lase cinstitele oseminte în aceeași peșteră în care s-a nevoit în viața sa. Peștera aceea i se făcuse lui ca un cer. Că dintr-însa se lumina și într-însa vedea pe Soarele Hristos, iar în loc de lună avea icoana Maicii Domnului și în loc de stele, vedea deslușit pe sfinți. Și i s-a mai făcut peștera ca o evanghelie, căci după cum ea însemnează vestea bună, așa îi dădea și acea peșteră nădejdi bune și făgăduințe cerești, locuire cu cetele celorlalți cuvioși și petrecerea cu sfinții. Aceeași peșteră i s-a făcut lui și cămară în care să aștepte a doua venire a Izbăvitorului. După cum spunea corifeul Apostol Pavel, că cei ce-și fac loruși lege, și se silesc a o împlini pe ea, după ea vor fi și judecați, așa și Sfântul Cuvios Daniil, și-a sculptat trăirea în legea peșterii și, desăvârșindu-și lucrarea, după ea a fost judecat și a fost găsit vrednic de a fi împreună cu sfinții. A căruia lucrare și noi o vedem astăzi, ca și toți dreptslăvitorii creștini care vin în pelerinaj la ea, peștera având duhul râvnitor al Cuviosului Daniil, jertfa sa care mai întâi se afla scrisă nevăzut pe lespedea inimii sale, iar acum văzut pe cele de piatră lespezi. Și s-a adăugat sfinților, ca un prinos adus de neamul nostru lui Dumnezeu Tatăl, prin Fiul, în Duhul Sfânt.

Sfântul Cuvios Misail Nacealnicul

Sfântul Cuvios Misail Nacealnicul (Egumenul), odraslă din părinți binecredincioși, intră în Mânăstirea Cozia de tânăr, petrecându-și viața în secolul al XVII-lea. Aici l-a cunoscut pe Sfântul Cuvios Daniil și negreșit și-l alege duhovnic și povățuitor al său, iar tradiția ține să ne amintească de faptul că i-a devenit chiar ucenic de chilie, ceea ce ne vădește legătura duhovnicească dintre cei doi, pe de o parte, iar pe de alta darurile cu care era înzestrat monahul Misail, mai cu înlesnire cel al ascultării desăvârșite față de povățuitorul său. Deci, formarea duhovnicească a Cuviosului Misail este legată cu desăvârșire de părintele său duhovnicesc, ca ucenic strălucind în umbra celui pururea luminat și întotdeauna aprinzându-se cu râvnă de la Cuviosul Daniil. Fiind cel mai apropiat ucenic, cunoștea gândurile povățuitorului său de a râvni la liniștea pustiei, și se împărtășea de ele, însă la plecarea Cuviosului Daniil, este oprit a-l urma, primind îndemnul de a se mai căli în obște și a împlini măsura bărbatului desăvârșit. Misail face și de data aceasta ascultare, întristat fiind cu inima și îndurerat cu sufletul, încercând să poarte poverile cele apărute prin lipsa părintelui Daniil, duhovnicul mânăstirii. Obștea îl vede pe Misail ca următor fără șovăială al lui Daniil, și în fapte, și în trăire, și în virtuți. Și precum aurul se lămurește în multe feluri de topitori, ca să se scoată toată întinăciunea și rugina și să rămână desăvârșit curat, tot așa și cuviosul Misail s-a lămurit prin multe feluri de încercări dureroase. Dar pe toate le-a purtat, trăgându-și din ele adevărat folos, cel pentru sporirea duhovnicească. Din care cauză, obștea l-a găsit vrednic de hirotonie, pentru împlinirea menirii sale de duhovnic și povățuitor. Era foarte păzit în vorbire și cu multă socoteală în răspunsuri. Iar răspunsul lui era adevărat și foarte folositor, căci înțelegerea îi venea din darul lui Dumnezeu. Pentru aceea, toți primeau cuvântul lui cu frică, ca din gura lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu grăia prin gura lui. Iar acolo unde întâmpina vreo greutate, nu zăbovea în această stare, ci degrabă alerga la peștera de „după turn", la părintele Daniil, și de la el se lumina cu mai tainice și mai luminate înțelesuri, găsind apoi leac tuturor bolnăvicioaselor probleme. Dar întrucât vedea sporirile cuviosului Daniil și ostenelile lui cele mai presus de fire, știind și darurile pe care le dă Dumnezeu celor ce se os-

Era foarte păzit în vorbire și cu multă socoteală în răspunsuri. Iar răspunsul lui era adevărat și foarte folositor, căci înțelegerea îi venea din darul lui Dumnezeu. Pentru aceea, toți primeau cuvântul lui cu frică, ca din gura lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu grăia prin gura lui. Iar acolo unde întâmpina vreo greutate, nu zăbovea în această stare, ci degrabă alerga la peștera de „după turn", la părintele Daniil...

tenesc pentru El, râvnea vieții lui, și începea a se tulbura de viețuirea cea din mânăstire, dorind o viață mai liniștită. Și aprinzându-se cu dor după viața cea pustnicească, căuta cu tot dinadinsul să se elibereze de îndatoririle pe care le avea la mânăstire, și cu voia blagocinstitului stareț al Coziei, dar și cu acordul povățuitorului său, a ieșit din mânăstire și s-a sălășluit lângă cuviosul Daniil, care, nevoind să mai izgonească pe ucenic de la el, nici să-l mâhnească pe cel pe care îl avea ca pe un adevărat fiu după Dumnezeu, s-a dus cu dânsul și, săpând o altă peșteră lângă a sa, s-a bucurat cu duhul de împreună nevoitorul său. Peștera cuviosului Misail s-a făcut pe partea dinspre răsărit a stâncii coziene, aproape în același fel, ea luminându-se cu soarele cel de dimineață și uscându-se cu adierea venită dinspre pădure. Și intrând în ea, cuviosul Misail s-a îndulcit gustând mierea liniștii, făcând ascultare la sânge față de povățuitorul său. Și nu s-a despărțit de dânsul până la moartea lui, ca să-i moștenească faptele lui cele bune. Astfel, rugându-se neîncetat și urmând aceeași rânduială ca a cuviosului Daniil, a pus în mintea sa neuitata pomenire a adevăratului Dumnezeu. Își păzea cu dinadinsul inima sa de gândurile de mândrie și își îndrepta viața în smerită cugetare și în blândețe, aducându-și aminte de cuvintele Domnului care zice: „Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima". Și obosindu-și trupul său cu ostenelile, sufletul și-l ridica spre gândirea de Dumnezeu, iar într-armându-se cu pavăza credinței și cu rugăciune, biruia asuprelile vrăjmașului. Prin vederea deasă a părintelui Daniil se oblăduia de orice cădere, petrecând amândoi în legea Domnului. Nu se îngrijeau de cele pământești, nici pentru ziua de mâine, muncindu-și trupurile cu postiri, privegheri și alte feluri de osteneli, mângâindu-se cu nădejdea învierii și a fericirii ce va să fie în ceruri. Apoi, vorbind mult din viețile sfinților și luând aminte la isprăvile acelora, și ei singuri se sârguiau să săvârșească unele ca acelea. Și mai vârtos se întâlneau în același cuget, amintindu-și totdeauna de ocrotitorii lor, sfinții prooroci Daniil și Misail, unul care „gurile leilor în groapă le-a închis", iar altul, împlinind numărul celor trei tineri care au fost aruncați în cuptorul din Babilon, și care „ca într-o topitoare fiind aruncați, s-au răcorit nearși, împodobiți fiind cu podoaba bunei credințe". Și cugetând mereu la viețile acestor prooroci, cântau cântarea lor cea îngerească: „Binecuvântat ești Doamne Dumnezeul părinților noștri și lăudat și preaslăvit este numele tău în veci (...). Căci cu suflet zdrobit și cu duh de smerenie voim să fim primiți de Tine. Ca ardere de tot de berbeci și de junci, ca zeci de mii de miei grași, așa să fie jertfa noastră înaintea Ta astăzi și înțelegere să găsească la Tine; că nu este rușine celor ce nădăjduiesc în Tine." Și precum slugile împăratului Nabucodonosor căutau să înfierbânte cuptorul „cu catran și cu smoală și cu câlți și cu viță" spre a-i nimici pe tineri, așa și cetele de diavoli căutau să înfierbânte ispitele asupra Sfinților Daniil și Misail spre a-i surpa din credința lor și din osteneala lor. Dar precum atunci un înger al Domnului se coborâse și „a făcut mijlocul cuptorului ca un duh de rouă suflând, și nu s-a atins de ei focul nicidecum, nu i-a întristat și nici nu i-a stânjenit pe dânșii", așa și acum, cete de îngeri se coborau cu putere multă spre a-i păzi și a le ușura ispitele și a izgoni năvălirile diavolilor. Iar pustnicii Daniil și Misail întocmai ca cei trei tineri cântau: „Binecuvântați, îngerii Domnului pe Domnul, lăudați și-L preaînălțați pe El în veci". Când erau udați de desele ploi de toamnă și picăturile intrau îndrăznețe acolo unde vroiau să-și întindă și

să-şi odihnească pentru puţin trupurile ostenite, sfinţii cuvioşi cu nimic nu cârteau asupra lui Dumnezeu, ci cu bucurie îndemnau: „Binecuvântaţi, apele toate cele mai presus de ceruri, pe Domnul, lăudaţi şi-L preaînălţaţi pe El în veci". Când frigul şi gerul iernii amorţea trupurile lor şi le făcea aproape nesimţitoare, ei tot n-au cârtit, ci cântau: „Binecuvântaţi, rouă şi zăpadă, gheaţă şi ger, pe Domnul, lăudaţi şi-L preaînălţaţi pe El în veci". Supărări de le aduceau fiarele şi dobitoacele din împrejurimi, sau păsările cerului cele mai zgomotoase, sfinţii cuvioşi toate le răbdau, arătându-şi blândeţea faţă de creaţia Dumnezeului celui Viu, şi le îndemnau şi pe ele poruncindu-le: „Binecuvântaţi, toate păsările cerului, fiarele şi toate dobitoacele pe Domnul, lăudaţi şi-L preaînălţaţi pe El în veci". Şi pe scurt, toată natura înconjurătoare li se făcuse lor pricină prea bună spre a sluji cu inimă curată Domnului Atoateţiitorul şi Atoatefăcătorul. Că în aceasta Domnul şi-a lăsat unele din raţiunile Sale, învăluite şi tainice, ca omul descoperindu-le, pe El să-L afle şi să-L slăvească. Iar cuvioşii pustnici dintru aceasta aduceau slujbă lui Dumnezeu, şi nu numai de natură se îndemnau la aceasta, ci înseşi trupurile lor şi le făcuseră ca o jertfă închinată Domnului, după cum şi Apostolul Pavel zice: „să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca o slujire a voastră cuvântătoare".

Iar ce mâhniri a pătimit Cuviosul Misail după trecerea la cele veşnice a părintelui său duhovnicesc, nimeni nu poate spune, însă de înţeles poate să înţeleagă numai de s-ar lipsi pentru puţin de hrană, de apă sau de aer. Dar l-a fericit că s-a dezlegat de aceste legături pământeşti şi a intrat în cămara Domnului său acolo unde i s-a gătit loc de odihnă. Şi negreşit că, rămânând moaştele Cuviosului Daniil acolo în peştera sa şi nefiind strămutate de acolo, Cuviosul Misail venea deseori şi se închina cinstitelor moaşte împărtăşindu-se de sfinţenie şi adăugându-şi har peste har. Iar Dumnezeu, pentru rugăciunile lui, i-a dăruit ca mulţime de sihaştri şi alţi părinţi care vroiau să se mântuiască, să vină la dânsul în peşteră, ca rugându-se, să-i izbăvească pe dânşii de întuneric ca de o cale alunecăcioasă şi să-i povăţuiască la calea luminii celei mântuitoare. Iar el pe toţi îi primea cu dragoste şi învăţându-i cum vor urma lui Hristos, pe unii îi slobozea la ale lor, iar ceilalţi rămâneau cu îndelungată vreme pe lângă peştera sa. Şi mulţi venind şi mărturisindu-se la Cuviosul Misail, doreau a primi sfintele, dumnezeieştile, preacinstitele şi de viaţă făcătoarele lui Hristos Taine, din chiar mâinile cuviosului părinte, socotind astfel să zidească o biserică mică dinafară de peşteră. Şi au mers cu toţii la egumenul Coziei spre a primi binecuvântare după rânduială. Luând-o şi pe cea arhierească, s-au dus şi au început a zidi mai jos de peşterile cuvioşilor o biserică mică de lemn, cu catapeteasmă sculptată şi împodobită cu icoane, cinstindu-o

cu hramul *Intrării în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*. Iar fraţii care s-au ostenit cu aceasta au şi pus acolo „nacealnic", adică egumen, şi părinte duhovnicesc pe Cuviosul Misail. Şi mai toţi sihaştrii care pustniceau în acei munţi, de la Stânişoara şi până la Călimăneşti, de la Iezer şi până la Bărbăteştii Pătrunsei, veneau aici sâmbăta şi duminica, participau la Sfânta Liturghie, se împărtăşeau, luau sfat de taină de la Cuviosul Misail şi aşa se reîntorceau la peşterile şi chiliile lor. Unii apucaseră de şi-au făcut chilii de lemn în jurul peşterilor celor dintâi pustnici, iar prin zidirea bisericuţei, ia naştere „Sihăstria lui Daniil şi Misail". Însă faptele pline de sfinţenie ale acestui al doilea pustnic, Cuviosul Misail, cel ce a fost ucenic al Cuviosului Daniil, nu au rămas sub obroc, ci ca o trâmbiţă răsunau peste munţii vâlceni, chemând spre sine uimirea tuturor. Că era atât de milostiv şi iubitor de oameni, încât nu putea să vadă pe cineva necăjit şi să nu pătimească durerea împreună cu acela, şi să-i ajute după trebuinţa lui. Cei întristaţi din felurite pricini se mângâiau văzându-l; cei împietriţi şi nemiluiţi se îndemnau spre lacrimi prea fierbinţi, auzind umilincioasele lui învăţături; cei somnoroşi şi leneşi, văzând mulţimea privegherii lui şi răbdarea stării celei de toată noaptea, se schimbau cu dumnezeiască schimbare, trecându-i neudaţi prin tulburata mare a vieţii, având necontenit mintea sa la Dumnezeu şi neîncetat spunând: „Doamne Tu eşti Cel ce opreşti valurile patimilor celor potrivnice şi potoleşti marea cea sărată a acestei vieţi şi îmblânzeşti pornirile cele cu greu de purtat ale plăcerilor".

> Când frigul şi gerul iernii amorţea trupurile lor şi le făcea aproape nesimţitoare, ei tot n-au cârtit, ci cântau: „Binecuvântaţi, rouă şi zăpadă, gheaţă şi ger, pe Domnul, lăudaţi şi-L preaînălţaţi pe El în veci".

Şi prin zidirea acelei bisericuţe, în care intra şi săvârşea Sfânta Liturghie, având grijă şi de smeriţii sihaştri care veneau la el, Cuviosul Misail a început a se pregăti singur pe sine pentru călătoria la Biserica cea nefăcută de mână, veşnică, care este în lăcaşurile cereşti, de care Sfântul Ioan a scris în *Apocalipsă* zicând: „Domnul Dumnezeu Atotţiitorul este Biserică a ei." Deci fiind gata în inima sa şi netulburat dinspre faptele sale, vroia în orice clipă şi era gata ca în orice ceas să fie dezlegat de acest trup, cum zice psalmistul: „Gata am fost şi nu m-am tulburat să păzesc poruncile Tale". Însă văzând că sosește vremea dezlegării şi a lepădării trupului lui, mângâia pe cei ce erau cu el, făgăduindu-se, că şi după ducerea sa de aici nu va părăsi acest loc, la care s-a nevoit împreună cu Sfântul Daniil, ci amândoi vor apăra şi vor cerceta sihăstria lor, ajutând celor ce vieţuiesc într-însa, precum şi celor ce vor veni la acel loc cu evlavie, închinători şi vieţuitori. Iar când s-a apropiat fericitul sfârşit, s-a îmbolnăvit puţin, s-a rugat pentru mântuirea a toată lumea şi a dat mulţumire lui Dumnezeu pentru mila Lui cea mare pe care a făcut-o minunată spre dînsul. Apoi şi-a dat sfântul

său suflet cu bucurie în mâinile Domnului Său, pe Care l-a iubit şi pentru Care a pătimit atâtea osteneli, şi s-a numărat şi el împreună cu Sfântul Cuvios Daniil, povăţuitorul şi împreună nevoitorul său. Iar sihaştrii care erau mai în apropiere, auzind de pristăvirea Cuviosului Misail, neîndoielnic că l-au socotit împreunat cu ceata sfinţilor, căci avusese atâta tărie să-şi săvârşească bine pustnicia, neschimbându-şi deloc canonul înfrânării, până la cea mai de pe urmă suflare. Şi credinţa lor nu a rămas nerăsplătită de Dumnezeu, căci la a treia zi a adormirii sale, făcându-i-se slujba de prohodire în aceeaşi peşteră în care s-a nevoit, părinţii monahi au văzut această minune, că moaştele Cuviosului luminau peştera cea întunecoasă ca fiind aprinse de un foc, fiind împodobite cu bună mireasmă. Iar după ce s-au închinat toţi acestui mare cuvios, trecând şi pe la peştera învecinată a Sfântului Cuvios Daniil, le-au lăsat sfintele lor moaşte spre închinare tuturor credincioşilor.

Iar cel între ierarhi Varlaam, Mitropolitul Ţării Româneşti, fiind atunci episcop al Râmnicului, în locul bisericuţei de lemn, a zidit una mai mare de piatră, pe la anul 1676, căci acesta fusese mai înainte stareţ al Mănăstirii Cozia şi pesemne că ştia bine de sfinţenia vieţii lor şi de existenţa sfintelor moaşte. Iar la îndemnul Sfinţilor pustnici Daniil şi Misail, atunci când a început biserica, a pus în temelia altarului sfintele lor moaşte, lăsând ca adevărate mărturii despre ei inscripţiile „Daniil duhovnicul" şi „Misail nacealnicul". Şi stând la temelia bisericii, aşa au lucrat în chip nevăzut, încât sihăstria lor mult a sporit, ajungând mănăstire mare, iar peşterile lor se văd până astăzi, fiind bine păstrate. Mulţi închinători vin cu picioare vesele să vadă luminoasele peşteri şi capătă acea simţire de taină care strigă în ei „minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi". Deci să proslăvim şi noi pe Acelaşi iubitor de oameni Atoatedăruitor, pentru dăruirea acestor sfinţi români şi vâlceni, a cărora nevoinţe niciunul dintre oameni nu poate să le spună sau să le scrie, fără numai Singur Ştiutorul de inimi, Cel ce cunoaşte cele nearătate şi cele ascunse, a Cărui limbă este condei ce scrie degrab. Acela a scris singur mai pe larg, în cărţile vieţii veşnice viaţa şi nevoinţele Sfinţilor Cuvioşi Părinţi Daniil şi Misail. Iar noi să ne rugăm Aceluiaşi Dumnezeu să aflăm şi numele noastre scrise în cărţile vieţii veşnice, cu darul şi cu iubirea de oameni a Celui întru toţi începător al mântuirii noastre, a Domnului Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul, se cuvine cinstea, slava, lauda şi stăpânirea, acum şi de-a pururea şi întru nesfârşiţii vecii vecilor. Amin!